

Nr 16

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om rätt till avdrag vid beskattningen för avsättning till självfinansieringsfond.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I:63 av herr *Gösta Jacobsson m. fl.* och II:199 av herr *Nordgren m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t måtte skyndsamt utreda frågan om rätt för rörelseidkare resp. jordbrukare att vid inkomsttaxering åtnjuta avdrag för avsättning till självfinansieringsfond i huvudsaklig överensstämmelse med i motionerna uppdragna riktlinjer samt för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionen I:63.

Frågan om avsättning till självfinansieringsfond var föremål för prövning vid föregående års riksdag, som på hemställan av bevillningsutskottet i betänkande nr 45 avlog motionerna. Utskottet erinrade därvid om att frågan om behandlingen i beskattningshänseende av enskilda rörelseidkare, fria yrkesutövare och jordbrukare särskilt uppmärksammats i direktiven för den till allmänna skatteberedningen hörande företagsskatteutredningen. I direktiven har bl. a. uttalats att det kunde förtjäna övervägas om berörda skattskyldiga bör inta samma ställning vid beskattningen som nu. Såsom en tänkbar linje för en reform i förevarande hänseende har framhållits möjligheten att närmare anknyta reglerna för de nämnda kategoriernas beskattning till bolagsbeskattningen. Vidare har påpekats att det inte kan anses uteslutet att konstruera nya former, lämpligare än de nuvarande, för beskattningen av enskilda företagare.

I de *förevarande motionerna* har inledningsvis framhållits att frågan om den mindre företagsamhetens kapitalförsörjning på senare år i olika sammanhang tilldragit sig statsmakternas intresse, och från statens sida har åtgärder vidtagits för att skapa förbättrade lånemöjligheter för denna företagarkategori. Hittills har man emellertid inte berört det egentliga kärnproblemet, den egna kapitalbildningen och företagets ekonomiska konsolidering. Möjligheterna till egen kapitalbildning hämmas för närvarande genom den

hårda inkomstbeskattningen. Enligt motionärernas mening ger beskattningsreglerna inte tillräckligt utrymme för självfinansiering. Framför allt gäller detta de företag, som bedrivs av fysiska personer under enskild firma. Dessa företag har inte samma möjligheter som aktiebolag och ekonomiska föreningar till skattefri fondering. De saknar sålunda rätt att vid inkomstbeskattningen göra avdrag för avsättning till investeringsfond. De har ej heller rätt till avdrag för avsättning till pensionsstiftelse med bibehållande av medlen i rörelsen. Ofta har hithörande företag till följd av bristande tillgång på rörelsekapital en blygsam lagerhållning och kan därför ej tillgodogöra sig möjligheterna att genom nedskrivning av lagervärden avsätta dolda reserver. Utrustningen med maskiner och inventarier ger också otillräcklig utgångspunkt för självfinansiering genom avskrivning å maskiner och inventarier. Dessa kräver dessutom ofta snabb förnyelse, och rätt till avskrivning å återanskaffningsvärdet saknas.

I syfte att underlätta självfinansieringen och kapitalbildningen inom ifrågavarande företagarkategori bör prövas att införa bestämmelser som medger avdrag i begänsad omfattning vid inkomsttaxeringen för avsättning till självfinansieringsfond, som öppet redovisas i bokföringen. En förutsättning måste givetvis vara att inkomsten redovisas bokföringsmässigt, men då så är fallet bör avdrag även få ske från inkomst av jordbruksfastighet. Avdraget bör förslagsvis årligen begränsas till 10 procent av årsvinsten, dock högst 5 000 kronor, varjämte fondens totala storlek kan maximeras till 50 000 kronor. En tidsbegränsning av 10 år torde böra föreskrivas för fondavsättningens återförande till beskattning, varvid reglerna för ackumulerad inkomst bör bli tillämpliga. De nu antydda problemen kommer sannolikt att behandlas av den allmänna skatteberedningen. Emellertid erfordras omedelbara åtgärder inom det nuvarande skattesystemets ram, eftersom inför den kommande europeiska marknadsutvecklingen hittills vidtagna åtgärder är otillräckliga för den mindre företagsamhetens vidkommande.

Utskottet

I de förevarande motionerna har yrkats skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om skyndsamt utredning av frågan om rätt för rörelseidkare och jordbrukare med bokföringsmässig inkomstredovisning att åtnjuta avdrag vid inkomsttaxeringen för avsättning till självfinansieringsfond. Enligt motionärernas mening ger beskattningsreglerna för närvarande inte tillräckligt utrymme för självfinansiering. Särskilt gäller detta företag som bedrivs av fysiska personer under enskild firma. Motionärerna påpekar bl. a. att dylika skattskyldiga i motsats till aktiebolag och ekonomiska föreningar saknar rätt att göra avsättningar till konjunkturinvesteringar, och de har ej heller rätt att göra avsättning till pensionsstiftelse med bibehållande av medlen i rörelsen.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen hade föregående års riksdag att pröva ett motionsvis framställt yrkande av samma innebörd som det nu förevarande. På hemställan av bevillningsutskottet avlogs yrkandet av riksdagen. Därvid återopade utskottet att frågan om behandlingen i beskattningshänseende av enskilda rörelseidkare, fria yrkesutövare och jordbrukare särskilt uppmärksammats i direktiven för den till allmänna skatteberedningen hörande företagsskatteutredningen. Utskottet förutsatte att utredningens prövning även skulle komma att omfatta spørsmålet i vilken grad möjligheterna till konsolidering och självfinansiering bör beaktas vid utformningen av beskattningsreglerna för olika företagare.

Med hänsyn till motionärernas uttalande att enskilda företagare är sämre ställda än bl. a. aktiebolag vad gäller möjligheterna till konsolidering med utnyttjande av beskattningsreglerna vill utskottet erinra om att det i direktiven för företagsskatteutredningen framhållits att det kunde förtjäna övervägas om enskilda företagare och jordbrukare bör inta samma ställning i beskattningshänseende som nu. Såsom en tänkbar linje för en reform har framhållits möjligheten att närmare anknyta reglerna för de nämnda kategoriernas beskattning till bolagsbeskattningen. Nämnas må också att 1955 års beslut rörande företagsbeskattningen bl. a. innebar att enskilda företagare och företag i aktiebolagsform likställdes såvitt avser avskrivning å maskiner och inventarier. Tidigare hade enskilda företagare endast haft rätt att avskriva dylika tillgångar efter plan. Genom 1955 års lagstiftning erhöll samtliga rörelseidkare rätt till s. k. räkenskapsenlig avskrivning. Detta avskrivningssystem motsvarar — låt vara med något begränsad avskrivningsrätt — den tidigare s. k. fria avskrivningen, vilken endast fick tillämpas av aktiebolag och ekonomiska föreningar.

I likhet med föregående års riksdag anser utskottet att frågan om avdrag för avsättning till självfinansieringsfond bör prövas i sammanhang med allmänna skatteberedningens behandling av övriga spørsmål på företagsbeskattningens område. Utskottet kan således inte dela motionärernas uppfattning att frågan bör brytas ut för särskild behandling i annan ordning. Utskottet avstyrker med hänsyn härtill den begärda riksdagsskrivelsen i ämnet.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I:63 av herr Gösta Jacobson m. fl. och II:199 av herr Nordgren m. fl. om rätt till avdrag vid beskattningen för avsättning till självfinansieringsfond icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 mars 1962

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, Erik Jansson, Söderquist, Gustaf Elofsson, Stefanson, Yngve Nilsson, Wärnberg och Paul Jansson; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Allard, Gustafson i Göteborg, Kärrlander, Vigelsbo, Magnusson i Borås, Rydén, Darlin, Andersson i Essvik och fru Holmqvist.

Reservationer:

I) av herrar *Hagberg, Yngve Nilsson, Magnusson* i Borås och *Darlin*, vilka — under återopande av innehållet i de likalydande motionerna I:63 av herr Gösta Jacobsson m. fl. och II:199 av herr Nordgren m. fl. — ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta skyndsamt utreda frågan om rätt för rörelseidkare resp. jordbrukare att vid inkomsttaxering åtnjuta avdrag för avsättning till självfinansieringsfond i huvudsaklig överensstämmelse med i motionerna uppdragna riktlinjer samt för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

II) av herrar *Stefanson* och *Gustafson* i Göteborg.